

<https://doi.org/10.62837/2024.9.322>

BƏKİROV NOVRUZ KAMAL OĞLU

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru
Heydər Əliyev adına Hərbi İnstitutu
Polad Həşimov 9^a/13
e-mail: bekirov.novruz@mail.ru

SİYASİ KOMMUNİKASIYA – HAKİMİYYƏT VƏ DÖVLƏT MÜNASİBƏTLƏRİNİN XARAKTERİSTİKASI

Xülasə:

Azərbaycan xalqı son 200 ilə qədər tarixi bir dövəmdə dövlət müstəqilliyini itirdikdən sonra, nəhayət 1991-ci ildə müstəqilliyinə qovuşmuşdur. Dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra respublikada siyasi kommunikasiya-hakimiyyət və dövlət münasibətləri tamamilə yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur.

Yenicə müstəqilliyini bəyan etmiş Azərbaycan bəzi imperalist dövlətlər tərəfindən qəbul edilmir, Azərbaycanın müstəqil dövlətçiliyini həzm edə bilmirlər. Xarici imperiyaların, xüsusilə o dövrdə Rusiyanın hərtərəfli dəstəyi ilə Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın 20% torpaqları işğala məruz qalır. Bu işğal Azərbaycan tərəfindən aparılan sülhməramlı siyasətə baxmayaraq 30 il müddətinə davam edir. İşğal edilmiş ərazilər tamamilə dağıdılır. Ermənistanı dəstəkləyən güc mərkəzləri isə bütün bunları görməzdən gəlirlər.

Nəhayət işğala məruz qalan xalq və hakimiyyət ermənilərin nəinki torpaqları qaytarmaları, hətta Azərbaycanın yeni torpaqlarına iddia ilə çıxış etdiyinə açıq etirazlarını bildirirlər. Artıq səbri tükənmiş və işğalla barışmayan xalq və hakimiyyət 1920-ci il sentyabrın 27-dən həmin il noyabrın 11-nədək erməni təcavüzünə qarşı mübarizə apararaq işğal altında olan 20% torpaqları tamamilə düşmən tapdağından azad edir.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə etdikdən sonra Avropaya iteqrasiya siyasi kursunu tutur. Sürətli inkişafa nail olan Azərbaycanda hakimiyyət və dövlət münasibətləri ən müasir tələblərə uyğun olaraq formalaşır.

Respublikada yerli idarəetmə orqanları formalaşır, bir çox ölkələrin konstitusiyalarında xalqın öz hakimiyyətinin həyata keçirilməsinin formaları da göstərilir:

- bilavasitə (referendum və azad seçkilər);
- dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının vasitəsilə.

Son illər Azərbaycanda sosial, siyasi və iqtisadi sahədə olduğu kimi idarəetmə sistemində də uğurlu islahatlar aparılmış və yerli özünüidarəetmə qurumları olan bələdiyyələr yaradılmışdır. Qurumun işində dünya ölkələrinin təcrübəsindən geniş istifadə olunur.

Respublikamızda keçirilən çoxsaylı beynəlxalq tədbirlər və dünyanın lider ölkələrinin başçılarının Azərbaycana vaxtaşırı səfərlərini dövlətimizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artması kimi də dəyərləndirmək olar. Məsələn, FORMULA-1 beynəlxalq idman yarışları, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının (COP29) Azərbaycanda keçirilməsinin planlaşdırılması və sair beynəlxalq tədbirləri dövlətimizin regionda və dünyada artan nüfuzunun bariz nümunəsi və yeni siyasi konfiqurasiya rolunda çıxışı etməsinin göstəricisidir.

Açar sözlər: Azərbaycan, siyasi kommunikasiya, hakimiyyət və dövlət, respublika

Giriş:

Azərbaycanda siyasi kommunikasiya-hakimiyyət və dövlət münasibələri 1991-ci ildə dövlət müstəqilliyini əldə etdiyindən sonra demək olar ki, tamamilə yeni mərhələyə qədəm qoydu. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini həzm edə bilməyən xarici güclər, imperiyalar tarixi düşmənimiz olan ermənistanın vasitəsilə dövlət müstəqilliyimizə kölgə salmaq, qarşısını almaq istəyirdilər. Bu məqsədlə hətta Ermənistan tərəfindən torpaqlarımızın 20%-i də işğal edilmişdir.

Azərbaycanda dövlət müstəqilliyinin təhlükədə olduğunu gören qədərbilən xalqımız 1994-cü ildə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə gətirilməsi iddiası ilə çıxış edir. Hakimiyyətə gəldiyinin ilk günlərindən Heydər Əliyev aktiv siyasi fəaliyyətə başlayır. Bu məqsədlə o dövlətin dövlətin təhlükəsizliyi və iqtisadi inkişafını hədəf götürür, müdafiə məsələlərini, konstitusiyanın yeni lahiyəsini hazırlanması və sair istiqamətlərdə çox sayda tədbirlər həyata keçirir.

Qısa müddətdə Heydər Əliyev siyasi kommunikasiya-hakimiyyət və dövlət münasibətlərini formalşdırmağa nail olur. Onun şəxsiyyətinə böyük hörmətlə yanaşan beynəlxalq ictimaiyyət, dövlət və hökumət başçıları Azərbaycanı dünyada nüfuzlu bir dövlət kimi qəbul edir. Azərbaycan BMT, ATƏT, AŞPA, QDİƏT, İƏT, MDB, TDB kimi təkilatlara üzv olmaqla bərabər digər beynəlxalq təşkilatlarla da əməkdaşlıq edir.

2004-cü ildən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev Heydər Əliyev siyasi kursunu layiqincə davam etdirərək Azərbaycanın dövlət təhlükəsizliyi təmin etməklə bərabər hərbi, iqtisadi və siyasi qüdrətini möhkəmləndirir. İlham Əliyev xalq və hakimiyyət birliyinin vəhdətinə nail olur.

Azərbaycanda dövlət hakimiyyətinə gəldiyinin 20 ilinin tamamında, yəni 2020-ci il 27 sentyabr - 11 noyabr tarixlərində xalq və hakimiyyət birliyinin vəhdəti nəticəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında 20% itirilmiş torpaqlarımız düşmən tapdağından azad edilir. Düşmən tərəfindən xarabalığa çevrilmiş torpaqlarımızda işğaldan azad edildikdən sonra sürətli quruculuq işləri davam

etdirilir, infrastruktur bərpa edilir, qaçqın və köçkünlər öz doğma yurdlarına qayıdırlar.

Azərbaycanın beynəlxalq arenada nüfuzu durmadan artmaqdadır.

Əsas mətn:

Siyasi kommunikasiya – hakimiyyət və dövlət münasibətlərinin xarakteristikasından danışarkən hansı dövlət barəsində söhbətin getməsindən asılı olmayaraq həmin dövlətin siyasi quruluşuna, sözügedən dövlətin tarixi və dövlət quruluş formalarına nəzər salınmalıdır.

Qeyd edilənləri nəzərə alaraq Azərbaycanın tarixi dövlətçilik ənənələri, müasir siyasi kommunikasiya – hakimiyyət və dövlət münasibətlərinin xarakteristikasına qısa nəzər salaq.

1991-ci ildə Azərbaycan dövlət müstəqilliyini əldə edənə qədər əraziləri Çar Rusiyası tərəfindən işğal edilərək iki yerə Güney və Quzey Azərbaycana parçalanmışdır. Azərbaycanın parçalanması üç mərhələdə baş vermişdir. Birinci mərhələ, 1799-1828-ci illər Çar Rusiyasının Qafqaza yürüşü nəticəsində Azərbaycan işğal edilmiş, müstəqil dövlət kimi fəaiyyətinə son qoyulmuşdur. 30 illik müharibə dövründə Çar Rusiyası Azərbaycanla üç dəfə sülh müqaviləsi imzalamışdır. Onlardan: 1805-ci il “Kürəkçay müqaviləsi”, 1813-cü il “Gülüstən”, 1828-ci il “Türkmənçay” sülh müqavilələrini göstərmək olar. Sonuncu müqavilədən sonra Azərbaycanın əraziləri iki yerə bölünmüş və dövlətçiyi tamamilə itirilmişdir. Azərbaycan iki yerə parçalanmış, Şimali Azərbaycan Çar Rusiyasının idarəetməsinə, Cənubi Azərbaycan ərazisində isə İran dövləti yaradılır. Beləliklə, son 200 ilə yaxın bir dövrdə Azərbaycanda siyasi kommunikasiya – hakimiyyət və dövlət münasibətləri tamamilə digərlərinin əlinə keçir. Müasir Azərbaycan ərazisi də əhalisi ilə 1828-ci ildən etibarən tamamilə Çar Rusiyasının təsir dairəsinə keçir. Azərbaycanda Çar Rusiyasının siyasi idarəetmə sistemi tətbiq olunur. Tarixdən məlum olduğu qədər həmin dövrdə Çar Rusiyasının siyasi idarəetmə sistemi “Monarxiya” idi. Yəni 300 il Çar Rusiyasını Romanovlar sülaləsi idarə edirdi. İşğalçı rejim tərəfindən Azərbaycanda da monarxiya rejimi yaradılır, yəni xanlıqlar yaradılır və onların vasitəsilə idarə edilir.

Qədirbilən Azərbaycan xalqı belə rejimlə barışa bilmir və zaman-zaman inqilabi hərəkatlarla mövcud rejimin dəyişdirilməsinə çalışırlar. Lakin qeyri-bərabər güclər nəticəsində buna nail ola bilmirlər.

1917-ci ildə Rusiyada Böyük Oktyabr Sosialist İnqilabı baş verir, Çar Rusiyası Rusiya Sovet Federativ Sosialist Respublikası (RSFSR) ilə əvəz edilir. Artıq yeni siyasi rejimli Respublika kimi (RSFSR) beynəlxalq arenada öz mövqeyini möhkəmləndirdikdən sonra yenidən Çar Rusiyası dönəmində təsir dairəsində olan qonşu dövlətlərin ərazilərinə iddia ilə çıxış edir.

Çar Rusiyasının çökməsi ilə əlaqədar onlar tərəfindən işğal edilmiş ərazilərdə də inqilabi hərəkatlar başlanır və hər bir dövlət öz müstəqilliyini bərpa etmək istəyir.

Nəhayət, Azərbaycanda rejimə qarşı baş tutmuş inqilabi hərəkatlar nəticəsində 1918-ci il may ayının 28-də Azərbaycan Respublikası öz müstəqilliyini bəyan edir, xalqımız Şərqdə ilk Demokratik Cümhuriyyət yaradılmasına nail olur.

Ancaq çox keçmədən müstəqil Cümhuriyyət kimi 23 aydan sonra Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti süqut edir. Özünü Çar Rusiyasının varisi adlandıran Sovet Rusiyası yenidən ətraf Respublikaları işğal edərək özünə tabe etdirir. 1920-ci ildə Azərbaycan Respublikası süqut edir və RSFSR Azərbaycanı öz ərazilərinə birləşdirir. 1922-ci ildə isə digər respublikalarla birlikdə Mərkəzi Hakimiyyət Moskvada olmaqla Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı (SSRİ) adlı böyük bir imperiya yaradılır. Azərbaycan da qeyd etdiyimiz kimi bu imperiyanın tərkibinə qatılır.

Beləliklə, “Azərbaycanın işğalından sonra onun ərazisində indiki İran və Ermənistan dövlətləri yaradılmışdır. 1828-ci il Türkmənçay müqaviləsindən sonra isə indiki Azərbaycan əvvəl Çar Rusiyasına tabe edilərək onun ərazisinə qatılmışdır, 1920-ci ildə isə keçmiş SSRİ imperiyasının ərazisinə qatılmışdır”[1, s.6-7].

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi hakimiyyət Moskvada yerləşən SSRİ Mərkəzi hakimiyyəti tabe etdirilməklə 70 il imperiyanın tərkibində fəaliyyət göstərmiş, ancaq bütün bunlara baxmayaraq Çar Rusiyası dövründə olduğu kimi xalq heç vaxt tarixi keçmişini unutmamış, dövlət müstəqilliyinin bərpası uğrunda daima mübarizə aparmışdır. Nəhayət, uzun illər apardığı mübarizənin nəticəsi olaraq Azərbaycan 1991-ci il oktyabrın 18-də dövlət müstəqilliyini bəyan etmiş, BMT çərçivəsində həmin gündən dünya dövlətləri Azərbaycanı müstəqil dövlət kimi tanımışdır.

Azərbaycan xalqının müstəqilliyə gedən yolu 200 illik tarixi bir dövrü əhatə etmiş və keşməkeşli olmuşdur. Xalqımız mövcud rejimə qarşı mübarizə aparmış, nəhayət 1969-cu ildə Ümummilli Lider SSRİ Heydər Əliyev hakimiyyətə gətirildikdən sonra Azərbaycanda dövlətçiliyə və gələcəyə yeni baxış formalaşmışdır. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin sərrast ifadəsi ilə desək, “əgər xalqımız XX əsrin əvvəllərində milli azadlıq və dövlət müstəqilliyi istiqamətində ilk dəfə olaraq böyük addım atıbsa, XX əsrin sonunda milli azadlıq və dövlət müstəqilliyini tamamilə əldə edə bilib”[2,s.13-19].

Öz qətiyyəti ilə azadlıq uğrunda aparılan mübarizədən sonra 1991-ci ildə azadlığına qovuşmuş müstəqil Azərbaycanda siyasi kommunikasiya-hakimiyyət və dövlət münasibətləri yeni fazaya qədəm qoyur. Yerli idarəetmə orqanları formalaşdırılır, konstitusiyada xalqın öz hakimiyyətinin həyata keçirilməsinin formaları göstərilir:

- bilavasitə (referendum və azad seçkilər);
- dövlət hakimiyyəti və yerli özünüidarəetmə orqanlarının vasitəsilə.

Son illər Azərbaycanda sosial, siyasi və iqtisadi sahədə olduğu kimi idarəetmə sistemində də uğurlu islahatlar aparılmış və yerli özünüidarəetmə qurumları olan

bələdiyyələr yaradılmışdır. Qurumun işində dünya ölkələrinin təcrübəsindən geniş istifadə olunur[6, s.5-17].

Azərbaycan 1991-ci ildə müstəqil dövlətin dayanıqlığının təmin edilməsində apardığı işlər zamanı xaricdən ciddi maneələrlə rastlaşır. Belə ki, Azərbaycanın öncə Çar Rusiyası, sonra isə sovetlərin tərkibində olduğu 200 il ərzində ərazilərin hissə-hissə işğala məruz qalması ciddi əngəllərə səbəb olur. Sovetlər tərəfindən Azərbaycanın əraziləri Borçalı-Gürcüstan və Ermənistan, İrəvan, Göyçə, Qərbi Zəngəzur Ermənistanına, Dağıstan Rusiyaya qatılmış, Cənubi Azərbaycan ərazisində isə İran dövləti yaradılmışdır. Şimali Azərbaycan adlanan bu günkü Müstəqil Azərbaycan Demokratik Respublikası isə yenə sovetlərə tabe etdirilməklə keçmiş SSRİ adlanan imperiyanın tərkibinə daxil edilmişdir.

Hakimiyyət və dövlət münasibətlərini xarakterizə edərkən görürük ki, Azərbaycan cənubi Qafqazın lider ölkəsi olması ilə bərabər, dünya dövlətləri və siyasi elitası arasında kifayət qədər nüfuza malikdir. Ölkədə gedən siyasi proseslər və Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki mövqeyi bunu deməyə əsas verir.

2020-ci il 44 günlük Vətən müharibəsində (27.09.-08.11.2020-ci il) Erməni faşizmindən torpaqlarımızı azad etdikdən sonra Azərbaycanın beynəlxalq arenada nüfuzu daha da artmışdır. Ancaq, buna baxmayaraq Azərbaycanın qələbəsini həzm edə bilməyən ölkələr də tapıldı. Belə ölkələrdən biri də Fransa idi. 30 ilə yaxın bir müddətdə nə qədər ki, Azərbaycanın 20% - ə qədər işğal olunmuş ərazilərinə Ermənistan nəzarət edirdi Fransa və onun kimi digər ölkələr ermənilərin etnik təmizləmə və işğalçılıq siyasətini görməzdən gəlirdilər. Elə ki, Azərbaycan öz haqq-halal işğalda olan torpaqlarını azad etdi Fransa və onun kimi ölkələr Azərbaycana qarşı etirazlara başlayaraq İran və Hindistanla bərabər Ermənistanı Azərbaycana qarşı silahlandırmağa başladılar.

Belə olan halda sual olunur ki, “11 ölkədən təşkil edilmiş ATƏT-in Minsk qrupu BMT-nin 1992-ci ildə qəbul edilmiş 822, 853, 874, 884 sayılı qətnamələrinin tələblərini niyə yerinə yetirmirdilər. Qətnamələrin tələblərinə görə Ermənistan silahlı qüvvələri qeyd-şərtsiz Azərbaycanın işğala məruz qalmış Qarabağ ərazisindən çıxarılmalı, qaçqın və köçkünlər daimi yaşayış yerlərinə qaytarılmalı idilər”[3, s.305].

Yenə sual yaranır ki, bəs Fransa və digərləri, siz bu 30 il ərzində bütün bunları niyə görməzdən gəlirdiniz? İndi Azərbaycan öz gücünə BMT-nin 51-ci maddəsinin tələblərini rəhbər tutaraq öz suveren ərazilərini işğaldan azad etdikdən sonra təşvişə düşmüsünüz? Əksinə, Siz Azərbaycana BMT-nin missiyasını təkbaşına yerinə yetirdiyinə görə təşəkkürünüzü bildirməlisiniz. Ancaq bu gün Azərbaycan tərəfi bunların əksini görür. Fransa başda olmaqla bir sıra qərb dairələri erməni faşizmini dəstəkləyir. Burada yenə də dünyada ikili standartların mövcudluğunu görürük.

Tarixi faktlara əsaslanaraq belə qənaətə gələ bilərik ki, Azərbaycan xalqı 200 il fərqli imperiyaların, əsasən də Çar Rusiyasının və fars rejimi ilə idarə edilən İran dövlətinin təsirində olmuş, həmin dövlətlər tərəfindən asimilyasiyaya məruz

qalmışlar. Buna baxmayaraq həmin ölkələr xalqın güclü iradəsini tamamilə sındıra bilməmişdir. Azərbaycan xalqı ona qarşı edilmiş ədalətsizliklərlə zaman-zaman açıq və ya gizli mübarizə apararaq müstəqillik və dövlətçilik ideyalarını ruhlarında yaşada, nəsildən-nəsilə ötürə bilmişdir. Məhz bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan bu gün beynəlxalq siyasi arenada ona qarşı edilən təzyiqlərə baxmayaraq müstəqil dövlət kimi layiqli yerini tuta bilmişdir.

Bugünkü Azərbaycan müstəqil, dünyəvi və hüquqi bir dövlətdir, dünya dövlətləri onu tanıyır, müxtəlif xarakterli beynəlxalq müqavilələr bağlayır, iqtisdi, ticari və hərbi sahədə əməkdaşlıq edirlər.

Azərbaycan müasir dünyada gedən demokratik dəyərlərə yeni-yeni tövhələr verir. “Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra daimi yüksəliş dövrü keçib, ölkədə yeni ictimai-siyasi mühit formalaşib. Digər sahələrlə bağlı qanunvericilik aktlarında mövcud dövrə uyğunlaşdırılma aparıldığı kimi, “Siyasi partiyalar haqqında” qanun qəbul edilmişdir... nəzərə almaq lazımdır ki, partiyalaşma institutunun təkmilləşdirilməsi demokratikləşməyə və alternativ fikrin mövcudluğuna xidmət edən amildir”[3,s.47-74; 4-İR,s.12].

Ümummilli Lider Heydər Əliyev hələ Moskvada ikən 1988 - 1991-ci illərdə Azərbaycan xalqının dövlət müstəqilliyi uğrunda apardığı mübarizəni yaxından izləyir, dolayısıyla nəzarət edirdi. Heydər Əliyev hələ Moskvada mərkəzi hakimiyyətdə olarkən baş verən hadisələrə qarşı biganə qala bilməmiş, Azərbaycanın Moskvadakı nümayəndəliyinə gələrək hadisəyə siyasi qiymət vermiş, rəsmi olaraq o dövrdə SSRİ-ni idarə edən kommunist partiyası adlanan partiya sıralarından könüllü olaraq çıxmış, həmişə xalqının yanında olacağını bəyan etmişdir[6-İR].

1994-cü ilin may ayında atəşkəsə nail olduqdan sonra ilk növbədə dövlətin dayanıqlı iqtisadiyyatını yaratmaq lazım idi. Bu məqsədlə Heydər Əliyev “Ölkə daxilində yaranmış nisbi sabitlikdən, həmçinin beynəlxalq aləmdə Azərbaycana münasibətdə artan inam və maraqdan istifadə edərək 1994-cü ilin sentyabrında “Əsrin müqaviləsi”nin imzalanması və onun gerçəkləşdirilməsi” planını həyata keçirir. Beləliklə neft strategiyası Azərbaycanın iqtisadi inkişaf strategiyasının əsasını təşkil etmiş oldu ki, bu da təbii ki, Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə qədim İpək Yolu bərpa edildi, Bakı-Tiflis-Ceyhan, Bakı-Tiflis-Ərzurum neft və qaz kəmərlərinin çəkilişi baş tutdu”[6-İR].

Baş vermiş hadisədən sonra Heydər Əliyev doğma vətəni Naxçıvana yollanır və oradan Azərbaycanın ziyalıları və xalqın xahişilə Azərbaycanda Ali Hakimiyyəti təmsil etmək üçün Bakıya dəvət olunur. Heydər Əliyev 1993-cü ilin iyun ayının 9-da xalqın çağırışına səs verərək Bakıya qayıtmış, iyun ayının 15-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sədri, oktyabr ayının 3-də xalqın böyük əksəriyyəti tərəfindən Prezident seçilmişdir.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycana qarşı edilən bütün xarici təzyiqlərə baxmayaraq uzun müddətdən sonra müstəqilliyinə qovuşmuş

dövlətimizin möhkəmləndirilməsi üçün o qətiyyətli qərarlar qəbul edərək onların həyata keçirilməsi üçün lazımı addımlar atdı. Xalq Heydər Əliyevi dəstəkləyirdi.

Təcrübəli siyasətçi ilk növbədə havadarlarının dəstəyi ilə silahlanaraq Azərbaycanın ərazilərinin işğalını davam edən Ermənistanı dayandırmaq üçün 1994-cü ilin may ayında həyatı əhəmiyyət kəsb edən atəşkəsə nail oldu. Məlum olduğu qədər hənün dövrdə Azərbaycanın dövlət büdcəsi cəmi 10 milyon manat təşkil edirdi. Bu da ki, məlum olduğu qədər nə ordunun saxlanması, nə də ki, dövlətin idarə olunması üçün kifayət edirdi. Böyük dövlət idarəçiliyi təcrübəsinə malik Ümummillî lider Heydər Əliyev qısa müddətdə Azərbaycanı müasir səviyyəli dünya dövlətləri sıralarına çıxarmağı qarşında hədəf kimi qəbul edərək bu istiqamətdə radikal tədbirlər və ciddi islahatlar keçirmək məcburiyyətində qalır. Azərbaycanın ilk növbədə dövlət olaraq dayanıqlığı, sonra isə perspektiv inkişaf planları barədə konkret tədbirlər qəbul edir. Belə tədbirlərdən bəziləni xatırlamaq yerinə düşərdi. Həmin dövrdəki gərgin siyasi vəziyyətə uyğun olaraq Heydər Əliyev “Avropa inteqrasiya siyasi kursu”nu rəhbər tutaraq dövlət siyasətində və iqtisadiyyatında ciddi islahatlar həyata keçirməyə başlayır.

Heydər Əliyevdən sonra 2003-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyev hakimiyyətə gəldikdən sonra isə dövlətimizə rəhbərliyi dövründə ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzu daha da artmışdır. Ordumuz yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuş, ən müasir silahlarla təmin edilmiş, Türkiyə Silahlı Qüvvələri ilə birgə təlimlərdə iştirak edərək döyüş hazırlığını müasir tələblərə uyğun səviyyəyə çatdırmağa nail olmuşdur. 2020-ci il 44 günlük Vətən müharibəsinin nəticələri bunun faktiki sübutu kimi qiymətləndirilməlidir. 2-ci Qarabağ müharibəsindəki Qələbəmiz son 200 ildə Azərbaycan tarixində işğal edilmiş torpaqların geri qaytarılmasında bir ilk idi. Bu hadisəyə qədər tarixi Azərbaycan torpaqları ancaq işğallara məruz qalmışdır. Xalq Prezidentin, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanının bu sahədə fəaliyyətlərini yüksək qiymətləndirir və həmişə prezidentini dəstəkləyir. Prezidentini dəstəklilərək yüksək vətənpərvərlik ruhunda döyüşən Azərbaycan əsgərinin qarşısından erməni əsgərləri hətta döyüş bölgəsində silahlarını tərgiyib qaçırdılar. Nəhayət 44 günlük müharibənin nəticəsi olaraq Qarabağ ermənilərdən azad edildikdən sonra Ermənistanın baş naziri N.Paşinyanın Rusiyanın iştirakı ilə kapitulyasiya aktına imza atması ilə Vətən müharibəsinin başa çatması barədə elan edilmişdir.

44 günlük Vətən müharibəsinin Azərbaycanın tam qələbəsi ilə 20% işğalda olan torpaqlarımızın azad edilməsilə başa çatması beynəlxalq aləmdə Azərbaycan əsgərinin və xalqının nüfuzunu artırdı, xalq və hakimiyyət birliyini daha da artırdı. Düşmənin müharibədən sonrakı revanşist hərəkətləri Azərbaycan rəhbərliyini hər an baş verə biləcək xarici təsirlərə qarşı hazır olmağa, bu məqsədlə ordu quruculuğu və onun texniki təminatı barədə məsələləri daima gündəlikdə saxlamağa, ordunun döyüş hazırlığı istiqamətindəki fəaliyyətlərini daima nəzarətdə saxlamaqla əməli işlər görməyə məcbur edir.

Azərbaycan dövləti NATO-ya (Şimali Atlantika Müqaviləsi Təşkilatına) tərəfdaş ölkə kimi BMT tərəfindən bir sıra dövlətlərdə sülhməramlılar kimi beynəlxalq missiyanın (İraq, Kosovo, Əfqanıstan və s.) yerinə yetirilməsində fəal iştirak etmiş və qəbul edilmiş öhdəliklərin yerinə yetirilməsini davam etdirirlər.

Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsində qazandığı qələbədən sonra artan nüfuzunu görən dünya dövlətlərinin Azərbaycana qarşı münasibətləri müsbət istiqamətə yeni fazaya keçir. Şimal-cənub dəhlizi, Şərq-Qərb tarixi ipək yolunun bərpası əlaqədar dövlətlər arasında Azərbaycanın artan nüfuzunu daha da aktuallaşdırır.

Beləliklə Azərbaycanda gedən müasir siyasi proseslər onun bölgədə lider ölkəyə çevrilməsinə, beynəlxalq aləmdə isə siyasi konfiqurasiya kimi aktiv oyunçuya çevrilməsinə səbəb olmuşdur. Bütün bunlarla bərabər Azərbaycan dünya dövlətləri ilə siyasi, iqtisadi, ticari, mədəni sahələrdə əlaqələri möhkəmləndirir, beynəlxalq təşkilatların işlərində fəal iştirak edir, beynəlxalq münasibətlərin beynəlxalq hüquq çərçivəsində həlli istiqamətində tövhələr verir.

Bu gün Azərbaycanda ölkə Prezidentinin təşəbbüsü və iradəsilə artıq siyasi islahatların yeni mərhələsi başlayıb, siyasi sistemin yeni konfiqurasiyası formalaşmaqdadır[7].

Prezident İlham Əliyev qeyd edir ki: “Bu gün siyasi dialoq aparılır. Mən bunu çox təqdir edirəm. Hesab edirəm ki, ölkəmizin gələcək siyasi sisteminin təkmilləşdirilməsi üçün bunun böyük əhəmiyyəti var”[7].

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin müdrik rəhbərliyi və komandanlığı sahəsində 2-ci Qarabağ müharibəsində 20% işğal altında olan torpaqlarımızın azad edilməsilə ilə bitən qələbəmiz nəticəsində dünyada Azərbaycanın hər sahədə olduğu kimi dilmizin də nüfuzunun daha da yüksəklərə qaldırmasına nail olduq.

Hələ Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycan dövlətinin qurucusu, memarı kimi ilk növbədə vacib şərtlərdən biri olan “Dövlət və dil” məsələsini birdəfəlik həll etmək və bu məqsədlə Azərbaycan dilinin rəsmi dövlət dili kimi Milli Məclisdə müzakirəyə çıxarılması, qəbul edilməsi məsələsini gündəmə çıxarmış, 100% səsvermə yolu ilə Azərbaycan dili rəsmi dövlət dili elan olunur. **Heydər Əliyev Azərbaycan dili ilə bağlı demişdir:** “Dilimiz çox zəngin və ahəngdar dildir, dərin tarixi köklərə malikdir. Şəxsən mən öz ana dilimi çox sevir və bu dildə danışmağımla fəxr edirəm”. Heydər Əliyev bir azərbaycanlı olaraq xalqına hörmətlə yanaşmış, “Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam” sözlərilə həm millətə sevisini göstərmiş, həm də doğma xalqını beynəlxalq aləmdə digər millətlər içərisində fərqləndirmiş olmuşdur. [8, s.2].

Beynəlxalq münasibətlərin bütün səviyyələrində - ölkələrarası, təşkilatlararası və hətta ayrıca götürülmüş fərdlərarası əlaqələrdə geosiyasi vəziyyətin düzgün qavranması, məlumatların, biliklərin və dolğun qiymətləndirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir [9,s.9-12].

Azərbaycanda dövlət institutlarının yeni formalaşdığı bir dövrdə siyasi kommunikasiya-hakimiyyət və dövlət münasibətlərinin yeni səviyyəyə qaldırılaraq müasir dünya ilə ayaqlaşır. Bu məqsədə dövlət tərəfindən hər sahədə ciddi islahatlar aparılır, hakimiyyət və dövlət münasibətləri daha da təkmilləşdirilir.

Ölkədə bütün sahələrdə yeni lahiyələr hazırlanır, qanunlar daha da təkmilləşdirilir.

Belə sahələrdən biri də Beynəlxalq hüquqdur. **Beynəlxalq hüquq** əslində qədimdən gələn bir anlayışdır. Tarix buna Roma hüquq da demişlər. Romalıların münasibətlərini nizama salan “jus civile”dən (mülki hüquqdan) fərqli olaraq, Roma vətəndaşları olmayan, qeyri xalqların nümayəndələrindən olan, xaricilərin hüquqi vəziyyətini tənzim edən hüquq normaları sistemindən ibarət “jus gentium” (xalqlar hüququ) da var idi. Həmin hüquq sistemi sonralar Romanın qədim dünyanın başqa xalqları ilə münasibətlərini nizama salırdı. Lakin beynəlxalq hüquqa verilən bu müxtəlif adlar onun əsas mahiyyətini heç də dəyişmir.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra avropaya inteqrasiya siyasi kursunu seçərək öz dövlət maraqları çərçivəsində mümkün olan lazımı beynəlxalq müqavilələrə qoşulur, beynəlxalq hüququn müvafiq maddələrini, bəzi konvensiyaların tələblərini ratifikasiya edərək konstitusiyasını təkmilləşdirir. Bununla da Prezident İlham Əliyevin strateji kursu islahat və inkişafın bir-birini şərtləndirməsi ilə səciyyələnir. Azərbaycan Prezidenti davamlı və dayanıqlı inkişafı islahat yolu ilə təmin edir, dayanıqlı inkişaf isə zamanın çağırışlarına uyğun olaraq yeni islahatlar zərurəti meydana çıxarır. Beləliklə, ölkə başçısının islahatları davamlı xarakter daşıyır, bütün sahələri əhatə etməklə Azərbaycanın milli gücünün artmasını şərtləndirir[10].

Azərbaycanda son illərdə bütün sahələrdə müşahidə olunan dinamik, ardıcıl islahatlar və dayanıqlı inkişaf tendensiyası uğurla davam edir. Ölkəmizdə hüquqi dövlət və vətəndaş cəmiyyəti quruculuğu prosesi, ictimai-siyasi institutlaşma meyilləri gücənib. Prezident İlham Əliyevin rəhərliyi ilə həyata keçirilən uğurlu daxili və xarici siyasət həm iqtisadi, siyasi, həm də, hüquqi, demokratik dövlət quruculuğu baxımından ölkəmizin inkişafına ciddi töhfələr verir. Azərbaycanın Cənubi Qafqaz regionun aparıcı dövlətinə çevrilməsində həyata keçirilən məqsədyönlü islahatlar konsepsiyası önəmli rol oynayır. Son illərdə ölkəmizdə siyasi dialoqun, demokratik təsisatların inkişafı, siyasi sistemin təkmilləşdirilməsi, müasirləşdirilməsi, siyasi münasibətlərin sağlam zəmində qurulması istiqamətində mühüm addımlar atılıb. Siyasi dialoqun təşviq olunması istiqamətində dövlətin təşəbbüsləri konstruktiv siyasi münasibətlər sisteminin möhkəmlənməsinə ciddi töhfə verib[10].

Prezident İlham Əliyev hakimiyyətə gəldiyi ilk dövrdən etbarən Heydər Əliyev siyasi kursuna sadıq qalaraq bu siyasəti layiqincə davam etdirir. O milli təhlükəsizlik məsələlərinə xüsusi diqqət yetirir.

Azərbaycanın həm daxili, həm də xarici təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı aparılan məqsədyönlü siyasət və görüləcək uğurlu işlər haqqında **Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev** demişdir: “Təhlükəsizliklə bağlı tədbirlər indi bütün ölkələri düşündürür. Biz bu işlərlə ciddi məşğuluq və məhz buna görə də Azərbaycanda krimonogen durum çox müsbətdir. Biz adambaşına düşən cinayətlərin sayının azlığına görə ən yaxşı yerlərdən birini tuturuq. Azərbaycanda siyasi, iqtisadi islahatlar insanların rifahı halının yaxşılaşdırılması, eyni zamanda, təhlükəsizlik tədbirlərinin tətbiqi nəticəsində bu gün deyə bilərəm ki, ölkədə daxili təhlükə mənbəyi yoxdur. Əlbəttə ki, xaricdən təhdidlər ola bilər, xüsusilə terrorizmlə bağlı təhdidlər. Ancaq bizim hüquq-mühafizə orqanları bu məsələlərlə bağlı ciddi fəaliyyət göstərirlər. Əminəm ki, Azərbaycan xalqı bundan sonra da təhlükəsizlik şəraitində yaşayacaqdır” [12-İR].

Ümummilli Lider Heydər Əliyevin qeyd etdiyi kimi: “Respublikamızda hüquqi dövlət qurulması, demokratik sivilizasiyalı cəmiyyət yaradılması, insan azadlıqlarının təmin olunması... bizim əvvəlcədən qəbul etdiyimiz prinsiplərdir” [12-İR].

Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) idarə heyətinin üzvü, deputat Hikmət Babaoğlu Azərbaycanda yeni siyasi proseslərin baş verməsi və yeni siyasi konfigurasiya kimi nələri vəd etməsi barədə fikirlərində bildirir: “Siyasi partiyaların yenidən qeydiyyatı baş tutdu. Siyasi sistemimizdə həyata keçirilən islahatların faktiki olaraq yeni mərhələsinə qədəm qoyduq... Bu, bir daha aydın göstərdi ki, yenidən qeydiyyat prosesi hansısa siyasi qüvvənin önünü kəsmək yox, onun fəaliyyəti üçün daha geniş imkanlar yaratmaqdan və sözügedən münasibətlərin hüquqi və siyasi kontekstdə tənzimlənməsindən ibarət olub”[13].

Respublikamızda keçirilən çoxsaylı beynəlxalq tədbirlər və dünyanın lider ölkələrinin başçılarının Azərbaycana vaxtaşırı səfərlərini dövlətimizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunun artması kimi də dəyərləndirmək olar. Məsələn, FORMULA-1 beynəlxalq idman yarışları, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının (COP29) Azərbaycanda keçirilməsinin planlaşdırılması və sair beynəlxalq tədbirləri dövlətimizin regionda və dünyada artan nüfuzunun bariz nümunəsi və yeni siyasi konfigurasiya rolunda çıxışı etməsinin göstəricisidir.

Nəticə:

Ümummilli Lider Heydər Əliyev və onun siyasi kursunun layiqli davamçısı – Azərbaycan Respublikasının prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev tərəfindən aparılan siyasi kursun nəticəsi olaraq siyasi kommunikasiya-hakimiyyət və dövlət münasibətləri beynəlxalq səviyyəyə qaldırılmaqla daima təkmilləşdirilir.

Siyasi kommunikasiya – hakimiyyət və dövlət münasibətlərinin xarakteristikası müasir Azərbaycanın həyatında dünyada gedən qloballaşma

dövründə mühümm əhəmiyyət kəsb edir. Dövlət rəhbərliyi tərəfindən aparılan məqsədyönlü siyasət nəticəsində Azərbaycan bir çox uğurlara imza atmışdır. Onlardan:

- Keçmiş SSRİ (Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqı) 1991-ci ildə öz siyasi hakimiyyətini buraxdıqdan sonra xarici güclərin təzyiqlərinə baxmayaraq Azərbaycan dövlət müstəqilliyinə nail olur. (SSRİ-nin qanununun müvafiq maddəsinin tələblərinə görə ittifaqa daxil olan dövlətlər öz arzuları ilə ittifaqdan çıxıb bilərlər. SSR-nin o vaxtki dövlət başçısı Mixail Qorboçov bu qanunun tələblərini rəhbər tutaraq SSRİ-yə daxil olan ittifaq dövlətlərinin buraxılması barədə sərəncam imzalayır. Azərbaycanın rəhbərliyi adıgedən fərmanın tələblərini rəhbər tutaraq dərhal BMT çərçivəsində 1991-ci ildə öz müstəqilliyini bəyan edir);

- Dünya dövlətlərinin, beynəlxalq güclərin, ayrı-ayrı imperialist dövlətlərin Azərbaycanın dövlət müstəqilliyini həzm edə bilməməsi nəticəsində tarixi düşmənlərimiz olan mənfur ermənilər tərəfindən 20% torpaqlarımız işğal edilir, dövlət müstəqilliyimiz təhlükə altına alınır. Ancaq bütün bunlara baxmayaraq, Dünya şöhrətli siyasətçi, Azərbaycanın eks Prezidenti, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məqsədyönlü siysəti nəticəsində dövlət müstəqilliyi qorunub saxlanılır və quruculuq istiqamətində əməli tədbirlər həyata keçirilir;

- 2003-cü ildə ümumxalq səsverməsi yolu ilə prezident seçilmiş İlham Əliyev beynəlxalq arenada Azərbaycanın artan nüfuzunun daha da müasir səviyyədə formalaşmasına nail olur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında 2020-ci il 27 sentyabr-11 noyabr tarixlərində 20% itirilmiş torpaqlarımızın düşmən tapdağından azad edilməsi beynəlxalq aləmdə dövlətimizin artan nüfuzunu daha da möhkəmləndirdi;

- Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun artmasının nəticəsi olaraq FORMULA-1 beynəlxalq idman yarışları, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının (COP29) və sair kimi bir çox beynəlxalq tədbirlərin Azərbaycanda keçirilməsi, beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi etməsi, dünya şöhrətli siyasətçilərin Azərbaycana səfərləri dövlətimizin beynəlxalq səviyyədə artan nüfuzunun göstəricisidir.

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Azərbaycanın dövlət və hüquq tarixi. II hissə. S. Səfərov. Bakı-2021. "Müəllim nəşriyyatı", s.6-7;
2. Kommentariya: inzibati icraah haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu. Səyyad Kərimov, Günəş Vəliyeva. Bakı. Hüquq ədəbiyyatı nəşriyyatı,2006. S. 13-19.
3. Bəkirov. N. Politologiya və beynəlxalq münasibətlər. – Bakı, Hərbi Nəşriyyat, -2014. S.305.

4. Əyyub Əsgərov. Beynəlxalq hüquq- dərs vəsaiti. “Maarif” nəşriyyatı. Bakı-1979.s.12
5. Qardaşxanova, N. Azərbaycan qəzeti.[https:// www.azerbayjan-news.az](https://www.azerbayjan-news.az) ;
6. Wikipedia- [https://Wikipedia.org/wiki,azerbaycan xalqının](https://Wikipedia.org/wiki,azerbaycan_xalqinin);
7. Həsənov.Ə.M. Azərbaycan Respublikasının milli inkişaf və təhlükəsizlik siyasəti. Bakı, “Letterpress” nəşriyyat evi, 2011, s.2;
8. Heydər Əliyev və Azərbaycan dili. Nizami Xudiyev. “Təhsil” nəşriyyatı. Bakı-1997, s.2.
9. Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyi. “Əbədiyaşar Komandan”. Bakı-2004, s.9;
10. F.İ.Kojevnikov. Russkoe qosudarstvo i mejdunarodnoe pravo. M., 1947; Azərbaycan tarixi, 1-ci cild, Bakı, 1958; müəllifin – Xalqların sülh və dostluq hüququnun yaradılması və inkişafı. Azərnəşr, 1974: s.12;
11. Bax: Əliyev.H.Ə. Yeni əsr və üçüncü minillik münasibətilə Azərbaycan xalqınamüraciət.http://files.preslib.az./projects/toplu/v2/13_10.pdf.s.10; 11. (İR);
12. Ağamalı, F. Azərbaycanın siyasi mühitində konstruktiv əməkdaşlıq: Ölədə yeni syasi konfiquryasiya formalaşır –təhlil. Yeni Çağ Media. <https://yeni.cag.az>.
13. Babaoğlu, H. Yeni siyasi konfiquryasiya nələr vəd edir...– Partiya. Medern.az. <https://modern.az.>news>.

Новруз Бекиров

РЕЗЮМЕ

ПОЛИТИЧЕСКАЯ КОММУНИКАЦИЯ – ВЛАСТЬ И ГОСУДАРСТВО ХАРАКТЕРИСТИКА ОТНОШЕНИЙ

Как известно из истории, Азербайджан боролся за свободу на протяжении сотен лет после потери независимости в результате 30-летней русско-иранской войны 1799-1828 годов. Наконец, в 1918 году Азербайджанская Демократическая Республика вновь обретает свою государственную независимость. Однако Советская Россия, преемница царской России, снова вторглась в Азербайджан в 1920 году. Азербайджан, создавший свое независимое государство всего 23 месяца назад, снова находится под оккупацией. После обретения Азербайджаном государственной независимости в 1991 году политическая коммуникация и государственные отношения в республике вступили в совершенно новый этап. Империи относятся к Азербайджану как к чужому, только что провозгласившему свою независимость, они не могут переварить независимую государственность Азербайджана. При всесторонней поддержке иностранных империй, особенно тогдашней России, 20% земель Азербайджана были оккупированы Арменией.

Эта оккупация продолжается уже 30 лет, несмотря на проводимую Азербайджаном миротворческую политику. Оккупированные территории полностью разрушены. Центры силы, поддерживающие Армению, все это игнорируют. После обретения государственной независимости Азербайджан берет политический курс на европейскую интеграцию. В Азербайджане, добившемся быстрого развития, правительственные и государственные отношения формируются в соответствии с самыми современными требованиями. В республике органы местного самоуправления считаются одними из важнейших институтов, воплощающих принципы демократии с точки зрения реализации современных механизмов управления.

В конституциях многих стран указаны и формы осуществления народной власти:

- напрямую (референдум и свободные выборы);
- через органы государственной власти и органы местного самоуправления.

За последние годы, а также в социальной, политической и экономической сферах были проведены успешные реформы в системе управления и созданы муниципалитеты с органами местного самоуправления. В работе учреждения широко используется опыт стран мира. Многочисленные международные мероприятия, проводимые в нашей республике, и периодические визиты в Азербайджан руководителей ведущих стран мира можно рассматривать как повышение авторитета нашего государства в международном мире. Например, международные спортивные соревнования FORMULA-1, планирование конференции Рамочной конвенции ООН по изменению климата (COP29) в Азербайджане и другие международные мероприятия являются ярким примером растущего влияния нашего государства в регионе и мире и его выступление в роли новой политической конфигурации.

Ключевые слова: Азербайджан, политическая коммуникация, власть и государство, республика

Novruz Bekirov

POLITICAL COMMUNICATION – AUTHORITY AND THE STATE CHARACTERISTICS OF RELATIONSHIPS SUMMARY

As far as is known from history, Azerbaijan fought for freedom for hundreds of years after losing its independence as a result of the 30-year Russo-Iranian war between 1799 and 1828. Finally, in 1918, the Azerbaijan Democratic Republic regains its state independence. However, Soviet Russia, the successor of Tsarist Russia, invaded Azerbaijan again in 1920. Azerbaijan, which established its independent state only 23 months ago, is under occupation again. After Azerbaijan

gained state independence in 1991, political communication-authority and state relations in the republic entered a completely new stage.

The empires treat Azerbaijan as a stepfather, which has just declared its independence, they cannot digest Azerbaijan's independent statehood. With the comprehensive support of foreign empires, especially Russia at that time, 20% of the lands of Azerbaijan were occupied by Armenia. This occupation continues for 30 years, despite the peacekeeping policy carried out by Azerbaijan. Occupied territories are completely destroyed. The power centers supporting Armenia ignore all this. Finally, this time, the people and authorities who were subjected to occupation are not only demanding that the Armenians return the lands, but also making a claim to the new lands of Azerbaijan. The people and the government, who have already run out of patience and did not reconcile with the occupation, fought against the Armenian aggression from September 27, 1920 to November 11 of the same year, and completely freed the occupied 20% of the lands from the enemy.

After gaining state independence, Azerbaijan takes the political course of European integration. In Azerbaijan, which has achieved rapid development, government and state relations are formed in accordance with the most modern requirements. In the republic, local government bodies are considered to be one of the most important institutions embodying the principles of democracy in terms of the implementation of modern management mechanisms.

The constitutions of many countries also indicate the forms of the exercise of the people's power:

- directly (referendum and free elections);
- through state authorities and local self-government bodies.

In recent years, as well as in the social, political and economic fields, successful reforms have been carried out in the management system and municipalities with local self-government institutions have been established. The experience of the countries of the world is widely used in the work of the institution.

The numerous international events held in our republic and the periodic visits of the leaders of the world's leading countries to Azerbaijan can be considered as an increase in the reputation of our state in the international world. For example, the FORMULA-1 international sports competitions, the planning of the United Nations Framework Convention on Climate Change Conference (COP29) in Azerbaijan, and other international events are a clear example of our state's growing influence in the region and the world and its performance in the role of a new political configuration.

Keywords: Azerbaijan, political communication, power and state, republic

Rəyçi: filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Eynurə Babayeva